

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Αριθμός Γνωμοδοτήσεως 150/2012

ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Α΄ ΤΜΗΜΑ

Συνεδρίαση της 19^{ης} Μαρτίου 2012

Σύνθεση

Πρόεδρος : Βασίλειος Σουλιώτης, Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ.

Μέλη : Χρυσαφούλα Αυγερινού, Ανδρέας Χαρλαύτης,
Ευφροσύνη Μπερνικόλα και Γαρυφαλιά Σκιάνη,
Νομικοί Σύμβουλοι του Κράτους.

Εισηγητής : Παναγιώτης Πανάγος, Πάρεδρος Ν.Σ.Κ.

Αριθμός ερωτήματος: Το υπ' αριθμ. πρωτ. Δ12Α 1092066 ΕΞ 2011/28-7-2011 της Γενικής Γραμματείας Φορολογικών και Τελωνειακών Θεμάτων/Γενικής Διεύθυνσης Φορολογίας/Διεύθυνσης Φορολογίας Εισοδήματος/Τμ. Α', του Υπουργείου Οικονομικών.

Περίληψη: Ερωτάται αν: α) η εντολή του Εισαγγελέα για τη χορήγηση στοιχείων, προς ιδιώτες από τις Δ.Ο.Υ., έστω και απορρήτων με βάση το άρθρο 85 του Κ.Φ.Ε. είναι δεσμευτική για τη Διοίκηση, β) τα στοιχεία που δημοσιεύονται στους καταλόγους

φορολογουμένων μπορούν να χορηγούνται από τις Δ.Ο.Υ. στους αιτούντες που έχουν έννομο συμφέρον χωρίς προηγούμενη ενημέρωση των προσώπων που αφορούν, γ) έννομο συμφέρον υπάρχει όχι μόνο όταν έχει ασκηθεί αγωγή στο Δικαστήριο αλλά και όταν υπάρχει πρόθεση προς άσκηση αγωγής για διεκδίκηση δικαιώματος και δ) η υπ'αρ. πρωτ. 5007/28-11-2009 εγκύκλιος του Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου είναι δεσμευτική για τη Διοίκηση γενικά για όλα τα θέματα που θίγει.

Επί του ανωτέρω ερωτήματος, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους – Α' Τμήμα, γνωμοδότησε ως ακολούθως:

1. Σύμφωνα με τα εκτιθέμενα στο ανωτέρω ερώτημα: «.....Μετά τις Δημοτικές Εκλογές της 15^{ης} Οκτωβρίου 2006, υποψήφιοι δήμαρχοι, που απέτυχαν, υπέβαλαν στις ΔΟΥ αιτήσεις, είτε απευθείας είτε μέσω Εισαγγελέα, ζητώντας τις διευθύνσεις μόνιμης κατοικίας συγκεκριμένης κάθε φορά λίστας προσώπων, όπως οι διευθύνσεις αυτές δηλώθηκαν στις φορολογικές τους δηλώσεις, για συγκεκριμένα οικονομικά έτη, προκειμένου να αμφισβητήσουν τη νομιμότητα της εγγραφής των προσώπων αυτών μετά από μεταδημότευση στο δημοτολόγιο και συνακόλουθα στον εκλογικό κατάλογο των δήμων που ήταν υποψήφιοι κατά τις δημοτικές εκλογές της 15^{ης} Οκτωβρίου 2006.....».

Υποβάλλονται δε τα ακόλουθα ερωτήματα:

α. Αν η εντολή του Εισαγγελέα για τη χορήγηση στοιχείων προς ιδιώτες από τις Δ.Ο.Υ., έστω και απορρήτων, με βάση το άρθρο 85 του Κ.Φ.Ε., είναι δεσμευτική για τη Διοίκηση, οπότε ανακαλούνται οι προηγούμενες γνωμοδοτήσεις που αναφέρονται σ' αυτό το θέμα.

β. Αν τα στοιχεία που δημοσιεύονται στους καταλόγους φορολογουμένων και επομένως δεν είναι απόρρητα μπορούν να χορηγούνται από τις Δ.Ο.Υ. στους αιτούντες που έχουν έννομο συμφέρον χωρίς προηγούμενη ενημέρωση των προσώπων που αφορούν, έστω και αν αυτό προβλέπεται από το ν.2472/1997.

γ. Αν έννομο συμφέρον υπάρχει όχι μόνο όταν έχει ασκηθεί αγωγή στο Δικαστήριο αλλά και όταν υπάρχει πρόθεση προς άσκηση αγωγής για διεκδίκηση δικαιώματος, το οποίο αποδεικνύεται με άλλα στοιχεία.

δ. Αν η ανωτέρω εγκύκλιος του Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου είναι δεσμευτική για τη Διοίκηση γενικά για όλα τα θέματα που θίγει.

2. ΕΦΑΡΜΟΣΤΕΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ.

Στο ισχύον **Σύνταγμα**, μεταξύ άλλων, ορίζεται:

Στο άρθρο **5^Α παρ. 1** «Καθένας έχει δικαίωμα στην πληροφόρηση, όπως νόμος ορίζει. Περιορισμοί στο δικαίωμα αυτό είναι δυνατόν να επιβληθούν με νόμο μόνο εφόσον είναι απολύτως αναγκαίοι και δικαιολογούνται για λόγους εθνικής ασφάλειας, καταπολέμησης του εγκλήματος ή προστασίας δικαιωμάτων και συμφερόντων τρίτων».

Στο άρθρο **9^Α** «Καθένας έχει δικαίωμα προστασίας από τη συλλογή, επεξεργασία και χρήση, ιδίως με ηλεκτρονικά μέσα, των προσωπικών του δεδομένων, όπως νόμος ορίζει. Η προστασία των προσωπικών δεδομένων διασφαλίζεται από ανεξάρτητη αρχή, που συγκροτείται και λειτουργεί, όπως νόμος ορίζει».

Στο άρθρο **10 παρ. 3** «Η αρμόδια υπηρεσία ή αρχή υποχρεούται να απαντά στα αιτήματα για παροχή πληροφοριών και χορήγηση εγγράφων, ιδίως πιστοποιητικών, δικαιολογητικών και βεβαιώσεων μέσα σε ορισμένη προθεσμία, όχι μεγαλύτερη των 60 ημερών, όπως νόμος ορίζει. Σε περίπτωση παρόδου άπρακτης της προθεσμίας αυτής ή παράνομης άρνησης, πέραν των άλλων τυχόν κυρώσεων και έννομων συνεπειών, καταβάλλεται και ειδική χρηματική ικανοποίηση στον αιτούντα, όπως νόμος ορίζει».

Στο άρθρο **25 του ν. 1756/1988** «Κώδικας Οργανισμού Δικαστηρίων κλπ.», που φέρει τον τίτλο «Αρμοδιότητες» ορίζεται ότι: «1. Στην αρμοδιότητα του εισαγγελέα υπάγεται: ..... 2. Οι εισαγγελείς γνωμοδοτούν σε νομικά ζητήματα, που δεν έχουν εισαχθεί στα δικαστήρια, όταν τους υποβάλλουν ερωτήματα που αντιμετωπίζουν στην εκτέλεση των καθηκόντων τους: α. όσοι αναφέρονται στο προηγούμενο άρθρο παράγραφος 5β, β. οι υπηρεσίες του δημοσίου και των νομικών προσώπων δημόσιου δικαίου σχετικά με την ερμηνεία και εφαρμογή του ποινικού νόμου. Ο εισαγγελέας του Αρείου Πάγου γνωμοδοτεί και σε νομικά ζητήματα γενικότερου Ενδιαφέροντος.....4. Ο εισαγγελέας πρωτοδικών: α).....β)

δικαιούται να παραγγέλλει στις υπηρεσίες του δημοσίου, των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, των οργανισμών κοινής ωφέλειας και όλων γενικά των επιχειρήσεων του δημόσιου τομέα, να παραδώσουν έγγραφα ή να χορηγήσουν αντίγραφά τους, όταν το ζητήσουν νομικά ή φυσικά πρόσωπα που έχουν δικαίωμα ή έννομο συμφέρον, εκτός αν πρόκειται για έγγραφα από αυτά που αναφέρονται στο άρθρο 261 του Κ.Π.Δ.».

ΣΤΟ **άρθρο 85 του ν. 2238/1994** (Κώδικας Φορολογίας Εισοδήματος, ΦΕΚ Α'), που φέρει τον τίτλο «Φορολογικό απόρρητο», ως ισχύει, ορίζεται ότι: «1. Οι δηλώσεις φόρου του παρόντος χρησιμοποιούνται αποκλειστικά για φορολογικούς σκοπούς και δεν επιτρέπεται η χρησιμοποίησή τους για δίωξη εκείνου που υπέβαλε τη δήλωση ή του προσώπου από το οποίο αυτός απέκτησε το εισόδημα, για παράβαση των κειμένων διατάξεων. 2. Οι φορολογικές δηλώσεις, τα φορολογικά στοιχεία, οι εκθέσεις, οι πράξεις προσδιορισμού αποτελεσμάτων, τα φύλλα ελέγχου, οι αποφάσεις του προϊστάμενου της δημόσιας οικονομικής υπηρεσίας και κάθε στοιχείο του φακέλου που έχει σχέση με τη φορολογία ή άπτεται αυτής είναι απόρρητα και δεν επιτρέπεται η γνωστοποίησή τους σε οποιονδήποτε άλλον εκτός από το φορολογούμενο στον οποίο αφορούν αυτά. 3. Ο προϊστάμενος της δημόσιας οικονομικής υπηρεσίας συντάσσει κάθε έτος, με βάση τις δηλώσεις που του επιδίδονται, κατάλογο φορολογουμένων, ο οποίος περιέχει το ονοματεπώνυμο ή την επωνυμία, τον τίτλο και τα λοιπά στοιχεία τους, το καθαρό εισόδημα από τις κατηγορίες Δ και Ζ, το συνολικό καθαρό εισόδημα το οποίο υπόκειται σε φορολογία καθώς και το φόρο που αναλογεί σε αυτό. Ο κατάλογος αυτός καταρτίζεται μέσα σε έξι (6) μήνες από τη λήξη της προθεσμίας υποβολής των δηλώσεων και συμπληρώνεται με τα αντίστοιχα στοιχεία της οριστικοποίησης της εγγραφής του υποχρέου. Τοποθετείται σε πρόσφορη θέση στο κατάστημα της δημόσιας οικονομικής υπηρεσίας και των δήμων ή κοινοτήτων όπου εδρεύει δημόσια οικονομική υπηρεσία, ώστε να μπορεί να λαμβάνει γνώση αυτού οποιοσδήποτε. Επιτρέπεται η έκδοση καταλόγων των φορολογουμένων όλης της χώρας, καθώς και η δημοσίευσή τους στις εφημερίδες. Ο κατάλογος είναι διαθέσιμος στο διαδικτυακό τόπο της Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων. Η πρόσβαση στον κατάλογο γίνεται κατόπιν ταυτοποίησης του χρήστη και περιορίζεται με βάση

συγκεκριμένα ποσοτικά και ποιοτικά κριτήρια. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών καθορίζονται όλες οι αναγκαίες λεπτομέρειες για την πρόσβαση στον κατάλογο αυτόν (το εδάφιο αυτό προστέθηκε με την παράγραφο 20 άρθρου 8 του ν. 3842/2010, ΦΕΚ Α' 58). Επιτρέπεται να γίνεται από τη Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών η προεκτύπωση στις ετήσιες δηλώσεις φορολογίας εισοδήματος φυσικών προσώπων των ποσών του καθαρού εισοδήματος μισθωτών υπηρεσιών και του αναλογούντος και παρακρατηθέντος φόρου επί αυτών, καθώς και των λοιπών διαθέσιμων στοιχείων του υποχρέου, της συζύγου του και των προσώπων που τους βαρύνουν. Οι διατάξεις του προηγούμενου εδαφίου ισχύουν για δηλώσεις φορολογίας εισοδήματος οικονομικού έτους 2006 και μετά (το εδάφιο αυτό προστέθηκε με το άρθρο 6 του ν. 3470/2006, ΦΕΚ Α' 132).

4. Τα στοιχεία που αναφέρονται στους καταλόγους των φορολογουμένων δεν αποτελούν απόρρητο και ο προϊστάμενος της δημόσιας οικονομικής υπηρεσίας υποχρεούται να χορηγεί, ύστερα από αίτηση, βεβαίωση για τα στοιχεία αυτά σε οποιονδήποτε τρίτο ο οποίος έχει έννομο συμφέρον και το αποδεικνύει.

5. Κατ' εξαίρεση επιτρέπεται, αποκλειστικά και μόνο:

α) Η χορήγηση στοιχείων στις υπηρεσίες του Υπουργείου Οικονομικών και στους ορκωτούς εκτιμητές για την άσκηση των καθηκόντων τους, καθώς και στις περιπτώσεις που ορίζονται από το άρθρο 1445 του Αστικού Κώδικα. Επίσης, χορηγείται αντίγραφο της κοινής φορολογικής δήλωσης και του εκκαθαριστικού σημειώματος στους συζύγους που βρίσκονται σε διάσταση ή διάζευξη. Ειδικά επί συνιδιοκτησίας ακινήτου, χορηγούνται από το φάκελο του συνιδιοκτήτη που το εκμίσθωσε μονομερώς, αντίγραφο μισθωτηρίου συμβολαίου και λοιπά στοιχεία που αφορούν το κοινό ακίνητο, στους λοιπούς συνιδιοκτήτες, για διεκδίκηση των νόμιμων δικαιωμάτων τους στο δικαστήριο και δήλωση των εισοδημάτων τους από το ακίνητο αυτό (τα δύο τελευταία εδάφια προστέθηκαν με την παρ.12 άρθρου 8 ν. 3842/2010).

β) Σε ειδικά εξουσιοδοτημένους υπαλλήλους του Ιδρύματος Κοινωνικών Ασφαλίσεων (Ι.Κ.Α.) να λαμβάνουν στοιχεία από το φάκελο του εργοδότη για την εξακρίβωση των μισθών και ημερομισθίων που αυτός κατέβαλε στο προσωπικό που απασχολεί.

γ) Σε ειδικά εξουσιοδοτημένους υπαλλήλους των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης να λαμβάνουν τα αναγκαία στοιχεία και πληροφορίες για την επιβολή φόρων, τελών, δικαιωμάτων ή εισφορών τους ή για τον έλεγχο των δηλώσεων των

επιβαρύνσεων αυτών. δ) Σε δίκες για διαφορές από εμπορικές μισθώσεις ακινήτων η χορήγηση στους ενδιαφερομένους για χρήση στο δικαστήριο αντιγράφων των μισθωτηρίων συμβολαίων, καθώς και βεβαιώσεων για το καταβαλλόμενο μίσθωμα οποιουδήποτε ακινήτου. Ο προϊστάμενος της δημόσιας οικονομικής υπηρεσίας δικαιούται να ζητήσει υπεύθυνη δήλωση του ν. 1599/1986, στην οποία ο αιτών θα δηλώνει ότι τα χορηγούμενα στοιχεία θα χρησιμοποιηθούν αποκλειστικά και μόνο για δίκες του προηγούμενου εδαφίου. ε) Η χορήγηση στοιχείων σε δημόσιες υπηρεσίες, νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου και οργανισμούς που έχουν αρμοδιότητα διαχείρισης, παρακολούθησης ή ελέγχου των πάσης φύσεως χρηματοδοτήσεων, ενισχύσεων ή επιδοτήσεων που καταβάλλονται σε φυσικά ή νομικά πρόσωπα και φορείς και προέρχονται από εθνικούς ή κοινοτικούς πόρους, για την άσκηση αποκλειστικά των παραπάνω αρμοδιοτήτων τους (η περίπτωση αυτή προστέθηκε με την παράγραφο 6 του άρθρ.32 του ν. 2648/1998, ΦΕΚ Α' 238). ζ) Σε ειδικά εξουσιοδοτημένους υπαλλήλους των φορέων κύριας ασφάλισης ελευθέρων επαγγελματιών και ανεξάρτητα απασχολούμενων να λαμβάνουν τα αναγκαία στοιχεία και πληροφορίες από τους φακέλους που τηρούνται στις δημόσιες οικονομικές υπηρεσίες (Δ.Ο.Υ.) για τα εισοδήματα φορολογουμένων, ασφαλισμένων ή ασφαλιστέων στους εν λόγω φορείς, με σκοπό τη διευκόλυνση του έργου των οργανισμών αυτών στην είσπραξη των νομοθετημένων πόρων τους, καθώς και στον έλεγχο της νομιμότητας της χορήγησης των παροχών τους (η περίπτωση αυτή προστέθηκε με την παράγραφο 5 του άρθρ. 16 του ν. 3232/2004, ΦΕΚ Α' 48 και αναριθμήθηκε σε ζ' από το χρόνο που ίσχυσε με την παράγραφο 12 του άρθρ. 5 του ν. 3296/2004, ΦΕΚ Α' 253). στ) Η χορήγηση των στοιχείων του Υποσυστήματος Μητρώου Φορολογουμένων και του Αρχείου Οχημάτων σε δημόσιες υπηρεσίες και ασφαλιστικά ταμεία που αποτελούν νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, από τη Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών, με την υποχρέωση χρησιμοποίησης αυτών αποκλειστικά για τις υπηρεσιακές τους ανάγκες (η περίπτωση αυτή προστέθηκε με το άρθρο 46 παρ.1 του ν. 3220/2004, ΦΕΚ Α' 15/). η) Η χορήγηση σε επιτηδευματίες του ΑΦΜ, του αντικειμένου εργασιών και της επαγγελματικής εγκατάστασης άλλων επιτηδευματιών χωρίς να υπάρχει έννομο συμφέρον (η περίπτωση αυτή προστέθηκε με την παράγραφο 13 του άρθρ. 5 του ν. 3296/2004, ΦΕΚ Α' 253). θ) Η χορήγηση

στοιχείων στα Γραφεία και τα μέλη του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, καθώς και στους δικηγόρους του Δημοσίου για την υποστήριξη των δικαιωμάτων του Δημοσίου ή απόκρουση των κατ' αυτού αξιώσεων τρίτων ενώπιον των δικαστηρίων (η περίπτωση αυτή είχε προστεθεί με το άρθρο 3 παρ. 3 του ν. 3763/2009, ΦΕΚ Α' 80 και αντικαταστάθηκε από τότε που ίσχυσε ως άνω με το άρθρο 13 παρ. 13 του ν. 3790/2009, ΦΕΚ Α' 143). ι) Η χορήγηση σε τρίτο, ή σε πρόσωπα ειδικά εξουσιοδοτημένα από αυτόν, στον οποίο ανατίθεται με βάση την ισχύουσα νομοθεσία η μελέτη για τη βελτίωση του φορολογικού συστήματος, καθώς και η εφαρμογή των προτάσεων, στοιχείων από τους φακέλους των φορολογουμένων που τηρούνται στις ΔΟΥ. Οι διατάξεις του προηγούμενου εδαφίου εφαρμόζονται και όταν στον τρίτο ανατίθεται η συλλογή στοιχείων για συγκεκριμένες κατηγορίες φορολογουμένων, με την επιφύλαξη των διατάξεων του ν. 2472/1997 (ΦΕΚ 50 Α'), (η περίπτωση αυτή προστέθηκε με το άρθρο 3 του ν. 3775/2009, ΦΕΚ Α' 122 και ισχύει από την κατάθεσή της στη Βουλή). ια) Η χορήγηση στοιχείων σχετικά με την εφαρμογή των άρθρων 39 και 39Α σε ειδικά εξουσιοδοτημένους υπαλλήλους του Υπουργείου Ανάπτυξης, προκειμένου για τον έλεγχο της συμμόρφωσης των υπόχρεων εταιρειών με τις διατάξεις του άρθρου 26 του ν. 3728/2008 (ΦΕΚ 258 Α), (η περίπτωση αυτή προστέθηκε με το άρθρο 39 του ν. 3775/2009, ΦΕΚ Α' 122). 6. Η παραβίαση του φορολογικού απορρήτου του άρθρου αυτού συνιστά πειθαρχικό αδίκημα που τιμωρείται κατά τις οικείες διατάξεις του πειθαρχικού δικαίου και ποινικό αδίκημα που τιμωρείται κατά τις διατάξεις του Ποινικού Κώδικα για παράβαση καθήκοντος. 7. Τις ευθύνες της προηγούμενης παραγράφου έχουν και τα πρόσωπα, που είναι υπάλληλοι κατά την έννοια του άρθρου 13 του Ποινικού Κώδικα, τα οποία νόμιμα λαμβάνουν γνώση φορολογικών απορρητών και χρησιμοποιούν αυτά για σκοπό διάφορο εκείνου που ο νόμος επιτρέπει ή τα ανακοινώνουν με κάθε τρόπο, άμεσο ή έμμεσο, σε τρίτους. Τα λοιπά πρόσωπα τιμωρούνται με ποινή φυλάκισης μέχρι έξι (6) μήνες μετά από έγκληση του προϊσταμένου της δημόσιας οικονομικής υπηρεσίας ή του αρμόδιου επιθεωρητή προς τον εισαγγελέα πλημμελειοδικών στην περιφέρεια του οποίου υπάγεται η δημόσια οικονομική υπηρεσία και με πρόστιμο που ορίζεται στο άρθρο 87, το οποίο επιβάλλεται με πράξη του προϊσταμένου της δημόσιας οικονομικής υπηρεσίας μετά την τελεσιδικία της απόφασης του ποινικού δικαστηρίου. 8. Όσοι με οποιαδήποτε ιδιότητα συμπράττουν στην εφαρμογή των

διατάξεων του παρόντος και από το λόγο αυτό λαμβάνουν γνώση των τραπεζικών ή άλλων συναλλαγών, υποχρεούνται να τηρούν το απόρρητο των συναλλαγών τούτων, υποκείμενοι σε αντίθετη περίπτωση στις ποινές και τα Πρόστιμα των παραγράφων 6 και 7. 9. Με αποφάσεις του Υπουργού Οικονομικών, που δημοσιεύονται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, ορίζεται για όλη τη χώρα ή για ορισμένες μόνο περιφέρειες, ανάλογα με τον πληθυσμό, το ύψος του εισοδήματος πάνω από το οποίο, οι φορολογούμενοι που το αποκτούν, θα περιλαμβάνονται στους καταλόγους των φορολογουμένων, καθώς και κάθε άλλη λεπτομέρεια αναγκαία για την εφαρμογή των διατάξεων της παραγράφου 3».

Στο **άρθρο 5** του **ν. 2690/1999** (Κώδικας Διοικητικής Διαδικασίας) ορίζεται ότι: «Πρόσβαση σε έγγραφα. 1. Κάθε ενδιαφερόμενος έχει το δικαίωμα, ύστερα από γραπτή αίτησή του, να λαμβάνει γνώση των διοικητικών εγγράφων. Ως διοικητικά έγγραφα νοούνται όσα συντάσσονται από τις δημόσιες υπηρεσίες, όπως εκθέσεις, μελέτες, πρακτικά, στατιστικά στοιχεία, εγκύκλιες οδηγίες, απαντήσεις της Διοίκησης, γνωμοδοτήσεις και αποφάσεις. 2. Όποιος έχει ειδικό έννομο συμφέρον δικαιούται, ύστερα από γραπτή αίτησή του, να λαμβάνει γνώση των ιδιωτικών εγγράφων που φυλάσσονται στις δημόσιες υπηρεσίες και είναι σχετικά με υπόθεσή του η οποία εκκρεμεί σε αυτές ή έχει διεκπεραιωθεί από αυτές. 3. Το κατά τις προηγούμενες παραγράφους δικαίωμα δεν υφίσταται στις περιπτώσεις που το έγγραφο αφορά την ιδιωτική ή οικογενειακή ζωή τρίτου, ή αν παραβλάπεται απόρρητο το οποίο προβλέπεται από ειδικές διατάξεις. ....6. Η χρονική προθεσμία για τη χορήγηση εγγράφων κατά τις παραγράφους 1 και 2 ή την αιτιολογημένη απόρριψη της σχετικής αίτησης του πολίτη είναι είκοσι (20) ημέρες».

Στις διατάξεις του **ν. 2472/1997** «Προστασία ατόμου από την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων», ως ισχύει, μεταξύ άλλων ορίζεται:

Άρθρο 2, που φέρει τον τίτλο «Ορισμοί»: «Για τους σκοπούς του παρόντος νόμου νοούνται ως: α) Δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, κάθε πληροφορία που αναφέρεται στο υποκείμενο των δεδομένων. Δεν λογίζονται ως δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα τα στατιστικής φύσεως συγκεντρωτικά στοιχεία, από τα οποία δεν μπορούν πλέον να προσδιορισθούν τα υποκείμενα των δεδομένων. β. "Ευαίσθητα δεδομένα", τα δεδομένα που αφορούν στη φυλετική ή εθνική

προέλευση, στα πολιτικά φρονήματα, στις θρησκευτικές ή φιλοσοφικές πεποιθήσεις, στη συμμετοχή σε συνδικαλιστική οργάνωση, στην υγεία, στην κοινωνική πρόνοια και στην ερωτική ζωή, στα σχετικά με ποινικές διώξεις ή καταδίκες, καθώς και στη συμμετοχή σε συναφείς με τα ανωτέρω ενώσεις προσώπων..... γ) "Υποκείμενο των δεδομένων", το φυσικό πρόσωπο στο οποίο αναφέρονται τα δεδομένα και του οποίου η ταυτότητα είναι γνωστή ή μπορεί να εξακριβωθεί, δηλαδή μπορεί να προσδιορισθεί αμέσως ή εμμέσως, ιδίως βάσει αριθμού ταυτότητας ή βάσει ενός ή περισσότερων συγκεκριμένων στοιχείων που χαρακτηρίζουν την υπόστασή του από άποψη φυσική, βιολογική, ψυχική, οικονομική, πολιτιστική, πολιτική ή κοινωνική. δ) "Επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα" ("επεξεργασία"), κάθε εργασία ή σειρά εργασιών που πραγματοποιείται, από το Δημόσιο ή από νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου ή ιδιωτικού δικαίου ή ένωση προσώπων ή φυσικό πρόσωπο με ή χωρίς τη βοήθεια αυτοματοποιημένων μεθόδων και εφαρμόζονται σε δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, όπως η συλλογή, η καταχώριση, η οργάνωση, η διατήρηση ή αποθήκευση, η τροποποίηση, η εξαγωγή, η χρήση, η διαβίβαση, η διάδοση ή κάθε άλλης μορφής διάθεση, η συσχέτιση ή ο συνδυασμός, η διασύνδεση, η δέσμευση (κλείδωμα), η διαγραφή, η καταστροφή. ε. "Αρχείο δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα" ("αρχείο"), κάθε διαρθρωμένο σύνολο δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, τα οποία είναι προσιτά με γνώμονα συγκεκριμένα κριτήρια. στ) "Διασύνδεση", μορφή επεξεργασίας που συνίσταται στη δυνατότητα συσχέτισης των δεδομένων ενός αρχείου με δεδομένα αρχείου ή αρχείων που τηρούνται από άλλον ή άλλους υπεύθυνους επεξεργασίας ή που τηρούνται από τον ίδιο υπεύθυνο επεξεργασίας για άλλο σκοπό. ζ) "Υπεύθυνος επεξεργασίας", οποιοσδήποτε καθορίζει το σκοπό και τον τρόπο επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, όπως φυσικό ή νομικό πρόσωπο, δημόσια αρχή ή υπηρεσία ή οποιοσδήποτε άλλος οργανισμός. Όταν ο σκοπός και ο τρόπος της επεξεργασίας καθορίζονται με διατάξεις νόμου ή κανονιστικές διατάξεις εθνικού ή κοινοτικού δικαίου, ο υπεύθυνος επεξεργασίας ή τα ειδικά κριτήρια βάσει των οποίων γίνεται η επιλογή του καθορίζονται αντίστοιχα από το εθνικό ή το κοινοτικό δίκαιο. η) "Εκτελών την επεξεργασία", οποιοσδήποτε επεξεργάζεται δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα για λογαριασμό υπεύθυνου επεξεργασίας, όπως φυσικό ή νομικό πρόσωπο, δημόσια αρχή ή υπηρεσία ή οποιοσδήποτε άλλος οργανισμός. θ) "Τρίτος", κάθε φυσικό ή

νομικό πρόσωπο, δημόσια αρχή ή υπηρεσία, ή οποιοσδήποτε άλλος οργανισμός, εκτός από το υποκείμενο των δεδομένων, τον υπεύθυνο το υποκείμενο των επεξεργασίας και τα πρόσωπα που είναι εξουσιοδοτημένα να επεξεργάζονται τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, εφόσον ενεργούν υπό την άμεση εποπτεία ή για λογαριασμό του υπεύθυνου επεξεργασίας. ι) "Αποδέκτης", το φυσικό ή νομικό πρόσωπο, η δημόσια αρχή ή υπηρεσία ή οποιοσδήποτε άλλος οργανισμός, στον οποίο ανακοινώνονται ή μεταδίδονται τα δεδομένα, ανεξαρτήτως αν πρόκειται για τρίτο ή όχι. ια) "Συγκατάθεση" του υποκειμένου των δεδομένων, κάθε ελεύθερη, ρητή και ειδική δήλωση βουλήσεως, που εκφράζεται με τρόπο σαφή και εν πλήρη επιγνώσει, και με την οποία, το υποκείμενο των δεδομένων, αφού προηγουμένως ενημερωθεί, δέχεται να αποτελέσουν Αντικείμενο επεξεργασίας τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που το αφορούν. Η ενημέρωση αυτή περιλαμβάνει πληροφόρηση τουλάχιστον για το σκοπό της επεξεργασίας, τα δεδομένα ή τις κατηγορίες δεδομένων που αφορά η επεξεργασία, τους αποδέκτες ή τις κατηγορίες αποδεκτών των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, καθώς και το όνομα, την επωνυμία και τη διεύθυνση του υπεύθυνου επεξεργασίας και του τυχόν εκπροσώπου του. Η συγκατάθεση μπορεί να ανακληθεί οποτεδήποτε, χωρίς αναδρομικό αποτέλεσμα. ιβ) "Αρχή", η Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού χαρακτήρα που θεσπίζεται στο κεφάλαιο Δ` του παρόντος νόμου».

Άρθρο 5, που φέρει τον τίτλο: «Προϋποθέσεις επεξεργασίας»: «1. Επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα επιτρέπεται μόνον όταν το υποκείμενο των δεδομένων έχει δώσει τη συγκατάθεσή του. 2. Κατ' εξαίρεση επιτρέπεται η επεξεργασία και χωρίς τη συγκατάθεση, όταν: α) Η επεξεργασία είναι αναγκαία για την εκτέλεση σύμβασης, στην οποία συμβαλλόμενο μέρος είναι υποκείμενο δεδομένων ή για τη λήψη μέτρων κατόπιν αιτήσεως του υποκειμένου κατά το προσυμβατικό στάδιο. β) Η επεξεργασία είναι αναγκαία για την εκπλήρωση υποχρεώσεως του υπεύθυνου επεξεργασίας, η οποία επιβάλλεται από το νόμο. γ) Η επεξεργασία είναι αναγκαία για τη διαφύλαξη ζωτικού συμφέροντος του υποκειμένου, εάν αυτό τελεί σε φυσική ή νομική αδυναμία να δώσει τη συγκατάθεσή του. δ) Η επεξεργασία είναι αναγκαία για την εκτέλεση έργου δημόσιου συμφέροντος ή έργου που εμπίπτει στην άσκηση δημόσιας εξουσίας και

εκτελείται από δημόσια αρχή ή έχει ανατεθεί από αυτή είτε στον υπεύθυνο επεξεργασίας είτε σε τρίτο, στον οποίο γνωστοποιούνται τα δεδομένα. ε) Η επεξεργασία είναι απολύτως αναγκαία για την ικανοποίηση του έννομου συμφέροντος που επιδιώκει ο υπεύθυνος επεξεργασίας ή ο τρίτος ή οι τρίτοι στους οποίους ανακοινώνονται τα δεδομένα και υπό τον όρο ότι τούτο υπερέχει προφανώς των δικαιωμάτων και συμφερόντων των προσώπων στα οποία αναφέρονται τα δεδομένα και δεν θίγονται οι θεμελιώδεις ελευθερίες αυτών...».

Άρθρο 11, που φέρει τον τίτλο «Δικαίωμα ενημέρωσης»: «1. Ο υπεύθυνος επεξεργασίας οφείλει, κατά το στάδιο της συλλογής δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, να ενημερώνει με τρόπο πρόσφορο και σαφή το υποκείμενο για τα εξής τουλάχιστον στοιχεία. α) την ταυτότητά του και την ταυτότητα του τυχόν εκπροσώπου του, β) το σκοπό της επεξεργασίας, γ) τους αποδέκτες ή τις κατηγορίες αποδεκτών των δεδομένων, δ) την ύπαρξη του δικαιώματος πρόσβασης. 2. Εάν για τη συλλογή των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα ο υπεύθυνος επεξεργασίας ζητεί τη συνδρομή του υποκειμένου, οφείλει να το ενημερώνει ειδικώς και εγγράφως για τα στοιχεία της παρ. 1 του παρόντος άρθρου, καθώς και για τα δικαιώματά του, σύμφωνα με το άρθρα 11 έως και 13 του παρόντος νόμου. Με την αυτή ενημέρωση ο υπεύθυνος επεξεργασίας γνωστοποιεί στο υποκείμενο εάν υποχρεούται ή όχι να παράσχει τη συνδρομή του, με βάση ποιές διατάξεις, καθώς και για τις τυχόν συνέπειες της αρνήσεώς του. 3. Εάν τα δεδομένα ανακοινώνονται σε τρίτους, το υποκείμενο ενημερώνεται για την ανακοίνωση πριν από αυτούς ..... 5. Με την επιφύλαξη των δικαιωμάτων εκ των άρθρων 12 και 13, η υποχρέωση ενημέρωσης δεν υφίσταται όταν η συλλογή γίνεται αποκλειστικά για δημοσιογραφικούς σκοπούς και αφορά δημόσια πρόσωπα. 6. Ειδικά όταν πρόκειται για αρχεία που τελούν υπό την επεξεργασία του Υπουργείου Οικονομικών ή του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης και αφορούν τη μη εκπλήρωση υποχρεώσεων σε σχέση με φόρους, τέλη, δασμούς και ασφαλιστικές εισφορές, εφόσον το αρχείο πρόκειται να δημοσιοποιηθεί για λόγους δημοσίου συμφέροντος και σε αυτό περιέχονται δεδομένα για περισσότερα από χίλια (1.000) φυσικά πρόσωπα, η ενημέρωση των υποκειμένων των δεδομένων, κατά την παράγραφο 3, μπορεί να γίνεται με δημόσιες ανακοινώσεις κοινής λήψης μέσω των μέσων μαζικής ενημέρωσης και του

διαδικτύου στις οποίες καλούνται τα υποκείμενα των δεδομένων να εκπληρώσουν τις υποχρεώσεις τους εντός προθεσμίας που τάσσεται με την πρόσκληση η οποία δεν μπορεί να είναι μικρότερη των οκτώ (8) ημερών από τη δημόσια ανακοίνωση.»

3. ΘΕΣΗ ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΕΩΣ.

α.1). Από την ερμηνεία των διατάξεων του άρθρου 85 του ν. 2238/1994 3842/2010 συνάγεται ότι οι ρυθμίσεις που αφορούν στο φορολογικό απόρρητο, που θεσπίστηκαν προς τον σκοπό της προστασίας των φορολογούμενων, συνιστούν ένα αυστηρό νομοθετικό πλαίσιο προστασίας του φορολογικού απορρήτου (που συγκεκριμενοποιεί το περιεχόμενο των διατάξεων των άρθρων 2 παρ. 1 και 5 παρ. 1 του Συντάγματος), το οποίο καλύπτει το σύνολο των στοιχείων, που δημιουργούν ή προσδιορίζουν τη φορολογική ενοχή του φυσικού ή νομικού προσώπου, στα πλαίσια της άμεσης ή έμμεσης φορολογίας (βλ. εισηγητική έκθεση επί του κωδικοποιηθέντος άρθρου 69 του ν.δ. 3323/1955). Ειδικότερα, η καθιέρωση του απορρήτου των φορολογικών υποθέσεων, αποβλέπει στην εδραίωση της πεποιθήσεως του φορολογούμενου ότι, τα συνδεδεμένα συνήθως και με γεγονότα της προσωπικής του ζωής, φορολογικά του στοιχεία, δεν θα περιέλθουν εις γνώση οποιουδήποτε τρίτου προσώπου. Το φορολογικό απόρρητο υφίσταται και δρά δεσμευτικά μεταξύ της αρμόδιας φορολογικής αρχής και του φορολογούμενου και δημιουργεί την υποχρέωση της πρώτης και των αρμοδίων οργάνων της, όπως αποφεύγουν κάθε ενέργεια, με την οποία το περιεχόμενο του τηρούμενου, για τον φορολογούμενο, στη φορολογική αρχή, φακέλου, ήθελε περιέλθει εις γνώση οποιουδήποτε τρίτου, που δεν εξομοιώνεται υπό του δικαίου με τον φορολογούμενο, υπέρ του οποίου λειτουργεί το φορολογικό απόρρητο. Είναι, δηλαδή, προφανές, τούτο δε προκύπτει από την απόλυτη διατύπωση των περί φορολογικού απορρήτου διατάξεων ότι θεσπίζοντας ο νομοθέτης το φορολογικό απόρρητο, έχει ως σκοπό την προστασία του συμφέροντος του φορολογούμενου, ο οποίος κατ' αυτόν τον τρόπο αποφεύγει ανεπιθύμητες υπεισελεύσεις τρίτων προσώπων (φυσικών ή νομικών προσώπων δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου, πλην των ρητώς οριζόμενων εξαιρέσεων και υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις), εντός του κύκλου των μεθόδων και ενεργειών του, κατά την οργάνωση και εκτέλεση των οικονομικών του σχεδίων και προγραμμάτων (βλ. Γνωμ. Ν.Σ.Κ. 235/2007). Κατά την έννοια των διατάξεων του άρθρου 85 ΚΦΕ,

τρίτος είναι κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο, υπάλληλος ή κρατική υπηρεσία, που δεν εξομοιώνεται υπό του δικαίου με τον φορολογούμενο. Κατά τις ίδιες δε διατάξεις, εκτός από τον ίδιο τον φορολογούμενο, κανένα άλλο φυσικό ή νομικό πρόσωπο δεν δύναται να λάβει γνώση των στοιχείων του φορολογικού του φακέλου, εκτός από τη φορολογική αρχή και τα πρόσωπα εκείνα και τις υπηρεσίες, για τα οποία, με διάταξη νόμου, θεσπίζεται άρση του φορολογικού απορρήτου ή τις αρχές, τις υπηρεσίες και τα πρόσωπα, που χειρίζονται τις φορολογικές υποθέσεις. Κατ' ακολουθίαν, κάμψη του φορολογικού απορρήτου επέρχεται μόνο στις περιπτώσεις που προβλέπονται ρητά από διατάξεις νόμου (την παράγραφο 5 του άρθρου 85 του ΚΦΕ). Ο εξαιρετικός δε χαρακτήρας των περιπτώσεων κάμψεως του απορρήτου, δεν επιτρέπει την ευρεία ή διασταλτική ερμηνεία τους, η δε ειδικότητα της σχετικής ρύθμισης δεν επιτρέπει την κατάργησή τους με γενικές μεταγενέστερες διατάξεις. Σημειωτέον, όμως, ότι οι διατάξεις του άρθρου 85 του ΚΦΕ, δεν έχουν υπερνομοθετική ισχύ και ως εκ τούτου ο κοινός νομοθέτης, εάν το κρίνει σκόπιμο, δύναται να περιορίσει την έκταση εφαρμογής τους, επεκτείνοντας τις προβλεπόμενες εξαιρέσεις (βλ. Γνωμ. Ολομ. Ν.Σ.Κ. 19/2009).

α2). Από της άλλης πλευράς, το δικαίωμα της αναφοράς στις αρχές κατοχυρώνεται συνταγματικά (άρθρο 10 Σ.) Συγκεκριμένα, σύμφωνα με τη διάταξη της παραγράφου 3 του άρθρου 10 του Σ., η αρμόδια υπηρεσία υποχρεούται να απαντά στα αιτήματα των πολιτών για παροχή πληροφοριών και χορήγηση εγγράφων, μέσα σε ορισμένη προθεσμία. Με τη διάταξη δε του άρθρου 5 του ν. 2690/1999 (Κώδικας Διοικητικής Διαδικασίας), εξειδικεύεται η αρχή της διαφάνειας και κατοχυρώνεται το δικαίωμα πρόσβασης των πολιτών στα δημόσια και ιδιωτικά έγγραφα που φυλάσσονται στις δημόσιες υπηρεσίες. Το ανωτέρω, όμως, δικαίωμα είναι δυνατόν να συγκρούεται με το, κατ' άρθρο 9Α του Σ., δικαίωμα της προσωπικότητας, σε συνδυασμό με την αξίωση για σεβασμό και προστασία της αξίας του ανθρώπου, καθώς και το δικαίωμα για το απαραβίαστο της ιδιωτικής ζωής. Το δικαίωμα αυτό απαγορεύει τη χρήση προσωπικών δεδομένων, επιτρεπομένης της χρήσης αυτών μόνο υπό τους όρους του νόμου.

Με τη διάταξη του άρθρου 25 παρ 4 εδ. β', διασφαλίζεται το ανωτέρω συνταγματικό δικαίωμα των πολιτών για λήψη πληροφοριών και εγγράφων από τη

διοίκηση, περιλαμβάνοντας στις αρμοδιότητες του εισαγγελέα το δικαίωμα να παραγγέλλει στις υπηρεσίες του δημοσίου, των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου κλπ. να παραδώσουν έγγραφα ή να χορηγήσουν αντίγραφα τους, όταν το ζητήσουν νομικά ή φυσικά πρόσωπα που έχουν δικαίωμα ή έννομο συμφέρον.

Σύμφωνα με την επικρατούσα άποψη σχετικά με τη φύση της εισαγγελικής παραγγελίας (πρβλ. Γν/ση 1/2005 ΕισΑΠ και Εγκύκλιο 6/2006 ΕισΑΠ, Γν/ση 84/1995 ΕισΠΛΑρτας, 5/1998 ΕισΑΠ, 17/1999 ΕισΑΠ, 26/03/1999 ΕισΠρωτΑθηνών κλπ.), η εισαγγελική παραγγελία έχει τον χαρακτήρα δικαστικής πράξης-διάταξης, ως προερχόμενη από δικαστικό λειτουργό ενεργούντος στο πλαίσιο αυτής του της ιδιότητας. Για να έχει δε η εισαγγελική παραγγελία χαρακτήρα δικαστικής πράξης, θα πρέπει να είναι αιτιολογημένη και να μην αποτελεί απλό διαβιβαστικό της σχετικής αίτησης, χωρίς τη ρητή έκφραση γνώμης του συντάκτη της. Εάν η εισαγγελική παραγγελία φέρει τα παραπάνω χαρακτηριστικά, είναι δεσμευτική για τη Διοίκηση, η οποία υποχρεούται να χορηγήσει τα έγγραφα, έστω και αν έχει άλλη άποψη. Υπεύθυνος στην τελευταία περίπτωση είναι ο συντάκτης της εισαγγελικής παραγγελίας.

Σημειωτέον, για την πληρότητα της ερμηνευτικής προσεγγίσεως, ότι σύμφωνα με την υπ' αριθμ. 7/2007 Γνωμοδότηση ΕισΑΠ, η εισαγγελική παραγγελία είναι ιδιότυπη πράξη διοικητικού χαρακτήρα και ως διοικητική πράξη δύναται να ανακληθεί, όπως επίσης και να επαναληφθεί, αν εκλείψουν οι λόγοι που επέβαλαν την ανάκληση της. Ενώ κατά την άποψη του Συνηγόρου του Πολίτη (βλ. πόρισμα 9227.2/03/29.09.2003), με το άρθρο 25 παρ. 4 του ν. 1756/1988 καθιερώνεται ταχεία διαδικασία "δικαστικής" προστασίας του πολίτη για την ικανοποίηση του δικαιώματος πρόσβασης στα διοικητικά έγγραφα. Τονίζεται μάλιστα ότι από την ίδια τη γραμματική ερμηνεία της ανωτέρω διατάξεως προκύπτει ότι με τη διάταξη αυτή ενδυναμώνεται το δικαίωμα πρόσβασης στα διοικητικά έγγραφα.

Το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους επί του θέματος αυτού έχει δεχθεί (βλ. 877/1988, 710/1993, 96/1995, 94/2001, 430/2007 κλπ. Γν/σεις Ν.Σ.Κ.) ότι όταν η χορήγηση των αιτούμενων στοιχείων δεν απαγορεύεται από ειδικές διατάξεις, τότε η εισαγγελική παραγγελία είναι δεσμευτική για τη Διοίκηση, υπό τον όρο, όμως, ότι ο Εισαγγελέας έχει εξετάσει το δικαίωμα ή έννομο συμφέρον του αιτούντος, οπότε

είτε δίδει ρητή και αιτιολογημένη παραγγελία, είτε προβαίνει σε ρητή και αιτιολογημένη απόρριψη του αιτήματος. Στην περίπτωση, όμως, που η εισαγγελική παραγγελία δεν περιέχει ρητή έκφραση γνώμης και περαιτέρω παραγγελία προς την αρμόδια διοικητική αρχή για τη γνωστοποίηση στον αιτούντα των εν λόγω στοιχείων, αλλά αποτελεί απλώς διαβίβαση προς αυτήν της σχετικής αίτησης προς αξιολόγηση του περιεχομένου της και για τις περαιτέρω νόμιμες ενέργειες της αρμοδιότητάς της, τότε από την ως ανωτέρω εισαγγελική παραγγελία δεν γεννάται υποχρέωση της Διοίκησης προς παροχή των αιτουμένων στοιχείων.

Κατά την άποψη, όμως, του Εισηγητή Παρέδρου (γνώμη χωρίς ψήφο), από την ερμηνεία των διατάξεων του άρθρου 25 του ν. 1756/1988 «Κώδικας Οργανισμού Δικαστηρίων κλπ.» και λαμβανομένου υπόψη ότι ο Εισαγγελέας δεν συνιστά δικαστήριο (ποινικό ή αστικό), συνάγεται ότι στερείται του δικαιώματος να επιλύει διαφορά που έχει ανακύψει μεταξύ διοικητικής δημόσιας υπηρεσίας ή υπαλλήλου αυτής και ιδιώτη, ως προς το αν ο τελευταίος δικαιούται να λάβει αντίγραφο δημοσίου εγγράφου. Η προβλεπόμενη στην ανωτέρω διάταξη αρμοδιότητα είναι ασύμβατη με τη διάκριση των εξουσιών (άρθρο 26 Σ.), υπό την έννοια ότι η νομοθετική, εκτελεστική και δικαστική εξουσία ασκείται μόνο από τα όργανα που είναι ενταγμένα σε κάθε μία από αυτές, κυρίως, όμως, θίγει την υπαγωγή των διοικητικών διαφορών αποκλειστικά στο Συμβούλιο της Επικρατείας και τα διοικητικά δικαστήρια, καθόσον η άρνηση της διοικήσεως να ικανοποιήσει εν όλω ή εν μέρει το δικαίωμα του ενδιαφερομένου για τη λήψη των αιτουμένων στοιχείων, αποτελεί εκτελεστή διοικητική πράξη και η διαφορά που ανακύπτει από την αμφισβήτηση της νομιμότητός της, είναι διοικητική διαφορά ακυρωτικής φύσεως. Υπό την εκδοχή δε ότι η ως άνω αρμοδιότητα του εισαγγελέα αποτελεί διοικητικής φύσεως αρμοδιότητα, εμπίπτει στην απαγόρευση του άρθρου 89 παρ. 3 εδ. α' του Σ., η οποία προβλέπει ότι απαγορεύεται η ανάθεση διοικητικών καθηκόντων σε δικαστικούς λειτουργούς. Συνεπώς, η εισαγγελική παραγγελία για την παράδοση εγγράφων ή τη χορήγηση αντιγράφων τους, όταν το ζητήσουν νομικά ή φυσικά πρόσωπα, που έχουν δικαίωμα ή έννομο συμφέρον δεν είναι δεσμευτική σε κάθε περίπτωση, κυρίως δε όταν η χορήγηση αυτών απαγορεύεται από ρητή διάταξη νόμου, ειδικά όταν πρόκειται για απόρρητο εκ του νόμου.

Ενόψει, όμως των σοβαρών πειθαρχικών και ποινικών κυρώσεων (169, 259 Π.Κ.), που επαπειλούνται εις βάρος των υπαλλήλων, οι οποίοι αρνούνται να συμμορφωθούν στη σχετική εντολή του εισαγγελικού λειτουργού και προς αποτροπή τυχόν ευθύνης του Δημοσίου, κατ' άρθρο 105 ΕισΝΑΚ, λαμβανομένης υπόψη και της προπαρατεθείσας κρατούσας απόψεως σχετικά με τη φύση της εισαγγελικής παραγγελίας για τη χορήγηση φορολογικών στοιχείων σε τρίτους, κρίνεται σκόπιμο, όταν ο αρμόδιος υπάλληλος της φορολογικής αρχής κρίνει ότι τα αιτούμενα στοιχεία άπτονται του φορολογικού απορρήτου, να θέτει άμεσα τούτο υπόψη της εισαγγελικής αρχής και εφόσον η τελευταία εμμένει στην εντολή της, να χορηγεί τα αιτούμενα στοιχεία.

β). Περαιτέρω, ο ν. 2472/1997 αποβλέπει στην προστασία του, κατ' άρθρο 9Α του Συν/τος δικαιώματος της προσωπικότητας, σε συνδυασμό με την αξίωση για σεβασμό και προστασία της αξίας του ανθρώπου, καθώς και το δικαίωμα για το απαραβίαστο της ιδιωτικής ζωής. Το αυτό δικαίωμα απαγορεύει τη χρήση προσωπικών δεδομένων, επιτρεπομένης της χρήσης αυτών μόνο υπό τους όρους του ανωτέρω νόμου και με τον διασφαλιστικό έλεγχο ανεξάρτητης Αρχής, δηλαδή της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα. Κατ' άρθρο 2 του ν. 2472/1997, δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα είναι οι πτυχές της προσωπικότητας φυσικού προσώπου, το οποίο μπορεί να προσδιορισθεί ατομικά, τα οποία υφίστανται ή πρόκειται να υποστούν επεξεργασία, μεταξύ δε των στοιχείων αυτών περιλαμβάνονται τα στοιχεία αναγνώρισης του φυσικού προσώπου όπως επίσημα στοιχεία ληξιαρχείου, στοιχεία ταυτότητας, διεύθυνση κατοικίας κλπ. Τα στοιχεία αυτά αποτελούν τα «απλά» προσωπικά δεδομένα, διαφοροποιούμενα από τα «ευαίσθητα» προσωπικά δεδομένα του εδαφίου β' του άρθρου 2, του ίδιου νόμου, δηλαδή, τα δεδομένα που αφορούν τη φυλετική ή εθνική προέλευση, τα πολιτικά φρονήματα, τις θρησκευτικές ή φιλοσοφικές πεποιθήσεις, τη συμμετοχή σε ένωση, σωματείο ή συνδικαλιστική οργάνωση, την υγεία κλπ. Αναφορικά με την επεξεργασία των «απλών» προσωπικών δεδομένων, με το άρθρο 5 του ν. 2472/97 θεσπίζεται ως βασικός κανόνας για το επιτρεπτό της επεξεργασίας η συγκατάθεση του υποκειμένου. Παράλληλα δε θεσπίζονται εξαιρέσεις στον κανόνα της προηγούμενης συγκατάθεσης, που

απαριθμούνται περιοριστικά, μεταξύ των οποίων είναι και η εξαίρεση του άρθρου 5 παρ. 2 περίπτ. ε', σύμφωνα με την οποία δεν απαιτείται η προηγούμενη συγκατάθεση όταν η επεξεργασία είναι απολύτως αναγκαία για την ικανοποίηση του εννόμου συμφέροντος, που επιδιώκει ο υπεύθυνος επεξεργασίας ή ο τρίτος ή οι τρίτοι στους οποίους ανακοινώνονται τα δεδομένα και υπό τον όρο ότι τούτο υπερέχει προφανώς των δικαιωμάτων και συμφερόντων των προσώπων στα οποία αναφέρονται τα δεδομένα και δεν θίγονται οι θεμελιώδεις ελευθερίες τους. Σ' αυτήν την περίπτωση, η επεξεργασία είναι επιτρεπτή και χωρίς την συγκατάθεση του υποκειμένου ή και παρά τις αντιρρήσεις τους.

Όσον αφορά δε στο δικαίωμα ενημέρωσης για κάθε ανακοίνωση προσωπικών δεδομένων σε τρίτον επιβάλλεται ενημέρωση του υποκειμένου αυτών (άρθρο 11). Η εν λόγω υποχρέωση υφίσταται, κατά την ανωτέρω διάταξη ακόμη και στις περιπτώσεις που, κατά το άρθρο 5 παρ.2 του Ν.2472/1997, δεν απαιτείται για την ανακοίνωση ή οποιαδήποτε άλλη μορφή επεξεργασίας των συγκεκριμένων δεδομένων η συγκατάθεση του υποκειμένου αυτών (Γν/ση Ολομ. Ν.Σ.Κ. 19/2009, ΣΤΕ 2251/2005, καν. Πράξη 1/1999 της Αρχής Π.Π.Δ.).

Επομένως, τα στοιχεία που δημοσιεύονται στους καταλόγους φορολογουμένων (άρθρο 85 παρ. 3 Κ.Φ.Ε.), τα οποία δεν είναι απόρρητα, χορηγούνται από τις αρμόδιες Δ.Ο.Υ. στους αιτούντες, που έχουν και αποδεικνύουν έννομο συμφέρον.

Αναφορικά δε με το ζήτημα της προηγούμενης ενημέρωσης των προσώπων στα οποία αφορούν τα αιτούμενα, από τη διάταξη του άρθρου 85 παρ. 4 συνάγεται ότι τα στοιχεία που αναφέρονται στους καταλόγους των φορολογουμένων δεν αποτελούν απόρρητο και ο προϊστάμενος της δημόσιας οικονομικής υπηρεσίας υποχρεούται να χορηγεί, ύστερα από αίτηση, βεβαίωση για τα στοιχεία αυτά σε οποιονδήποτε τρίτο, ο οποίος έχει έννομο συμφέρον, χωρίς να τίθεται ως προϋπόθεση η προηγούμενη ενημέρωση του φορολογούμενου. Σύμφωνα, όμως, με τη διάταξη του άρθρου 11 ν. 2472/1997, η οποία ως νεώτερη και ειδική κατ'εξουσίαν της ανωτέρω διατάξεως του άρθρου 85 παρ. 4 Κ.Φ.Ε., η υποχρέωση ενημέρωσης του υποκειμένου υφίσταται σε κάθε περίπτωση. Συνεπώς, τα στοιχεία που δημοσιεύονται στους καταλόγους φορολογουμένων, τα οποία αποτελούν «απλά» προσωπικά δεδομένα χορηγούνται,

από τις Δ.Ο.Υ., στους αιτούντες που έχουν έννομο συμφέρον μετά από προηγούμενη ενημέρωση των προσώπων στα οποία αφορούν.

γ). Περαιτέρω, από την ερμηνεία της διατάξεως του άρθρου 5 παρ. ε' του ν. 2472/1997, με την οποία θεσπίζεται η εξαίρεση, στον κανόνα της προηγούμενης συγκατάθεσης, όταν η επεξεργασία είναι απολύτως αναγκαία για την ικανοποίηση του έννομου συμφέροντος που επιδιώκει ο υπεύθυνος επεξεργασίας ή ο τρίτος, στην οποία δεν τίθεται ως όρος η προηγούμενη άσκηση αγωγής, ως αποδεικτικού στοιχείου της υπάρξεως εννόμου συμφέροντος, αλλά αρκεί η ύπαρξη αυτού, υπό τον όρο ότι τούτο υπερέχει προφανώς των δικαιωμάτων και συμφερόντων των προσώπων στα οποία αναφέρονται τα δεδομένα, δύναται να συναχθεί ότι άσκηση αγωγής δεν αποτελεί προϋπόθεση για τη θεμελίωση του εννόμου συμφέροντος τρίτου για τη χρήση προσωπικών δεδομένων, αλλά αρκεί να αποδεικνύεται τούτο με άλλα στοιχεία.

Ειδικότερα, όσον αφορά τη θεμελίωση του εννόμου συμφέροντος γνώσης των διοικητικών εγγράφων, αρκεί η συνδρομή ευλόγου ενδιαφέροντος. Τούτο προκύπτει από τη ρητή διατύπωση της σχετικής διατάξεως («*κάθε ενδιαφερόμενος*»), (ΣΤΕ 3130/2000, 841/1997 κλπ., Γν/σεις ΝΣΚ 92/2005, 620/1999, 482/1995 Ολομ. κλπ). Όπως δε συνάγεται από την ερμηνεία του άρθρου δε 85 παρ. 4 του ν. 2238/1994, το έννομο συμφέρον πρέπει να προκύπτει κατά τρόπο αντικειμενικό από την ύπαρξη συγκεκριμένης έννομης σχέσης, που συνδέει τον αιτούντα τα στοιχεία, με το περιεχόμενο του σχετικού εγγράφου. Συνεπώς, έννομο συμφέρον υπάρχει όχι μόνο όταν έχει ασκηθεί αγωγή στο Δικαστήριο αλλά και όταν υπάρχει πρόθεση προς άσκηση αγωγής για διεκδίκηση δικαιώματος, το οποίο αποδεικνύεται με άλλα στοιχεία.

δ). Τέλος, από την ερμηνεία του προπαρατεθέντος άρθρου 25 του ν. 1756/1988 συνάγεται ότι στην αρμοδιότητα των εισαγγελέων υπάγεται, μεταξύ άλλων, η γνωμοδότηση επί νομικών ζητημάτων, που δεν έχουν εισαχθεί στα δικαστήρια, όταν τους υποβάλλουν ερωτήματα, που αντιμετωπίζουν στην εκτέλεση των καθηκόντων τους οι υπηρεσίες του δημοσίου και των νομικών προσώπων δημόσιου δικαίου σχετικά με την ερμηνεία και εφαρμογή του ποινικού νόμου. Ειδικά δε ο εισαγγελέας του Αρείου Πάγου γνωμοδοτεί και σε νομικά ζητήματα γενικότερου ενδιαφέροντος. Κατά την άποψη της εισηγήσεως οι γνωμοδοτήσεις του εισαγγελέα του Αρείου Πάγου και οι σχετικές εγκύκλιοι, αποτελούν εσωτερικά έγγραφα της

εισαγγελικής αρχής, με τις οποίες δίδονται οδηγίες για ζητήματα γενικότερου ποινικού ενδιαφέροντος στις κατά τόπους εισαγγελικές αρχές, κυρίως προς τον σκοπό της ενιαίας αντιμετώπισης αυτών των ζητημάτων. Οι γνωμοδοτήσεις αυτές του εισαγγελέα του Αρείου Πάγου και οι σχετικές εγκύκλιοι, ως εσωτερικά έγγραφα της εισαγγελικής αρχής, δεν δύναται να είναι δεσμευτικές για τις υπηρεσίες του δημοσίου και των νομικών προσώπων δημόσιου δικαίου. Τούτο διότι δεν προβλέπεται ρητά από διάταξη νόμου. Εάν, όμως, η σχετική γνωμοδότηση έχει εκδοθεί κατόπιν ερωτήματος δημόσιας υπηρεσίας, η γνωμοδότηση αυτή δεσμεύει τη διοίκηση, διότι σ' αυτή την περίπτωση δεν αποτελεί εσωτερικό έγγραφο της εισαγγελικής αρχής.

Κατ' ακολουθίαν των ανωτέρω και της ως άνω ερμηνευτικής προσεγγίσεως, κατά την ομόφωνη άποψη του Τμήματος, επί των τεθέντων ερωτημάτων, αρμόζουν οι ακόλουθες απαντήσεις:

α). Επί του πρώτου ερωτήματος.

Η εντολή του Εισαγγελέα για τη χορήγηση στοιχείων προς ιδιώτες, από τις Δ.Ο.Υ., απορρήτων, κατά το άρθρο 85 του Κ.Φ.Ε., δεν είναι δεσμευτική για τη φορολογική αρχή, εφόσον δεν περιέχει ρητή έκφραση γνώμης περί του απορρήτου και περαιτέρω παραγγελία του εισαγγελικού λειτουργού προς την αρμόδια διοικητική αρχή για τη γνωστοποίηση στον αιτούντα των αιτουμένων στοιχείων, αλλά αποτελεί απλώς διαβίβαση προς αυτήν της σχετικής αίτησης προς αξιολόγηση του περιεχομένου της και για τις περαιτέρω νόμιμες ενέργειες της αρμοδιότητάς της. Ως εκ τούτου δεν γεννάται υποχρέωση της Διοίκησης προς παροχή των αιτουμένων στοιχείων. Κατόπιν δε των ανωτέρω δεν τίθεται ζήτημα «ανακλήσεως» των σχετικών γνωμοδοτήσεων του Ν.Σ.Κ. επ' αυτού του θέματος. Ενόψει, όμως των σοβαρών πειθαρχικών και ποινικών κυρώσεων, που επαπειλούνται εις βάρος των υπαλλήλων, οι οποίοι αρνούνται να συμμορφωθούν στη σχετική εντολή του εισαγγελικού λειτουργού και προς αποτροπή τυχόν ευθύνης του Δημοσίου, κατ' άρθρο 105 ΕισΝΑΚ, κρίνεται σκόπιμο, όταν ο αρμόδιος υπάλληλος της φορολογικής αρχής κρίνει ότι τα αιτούμενα στοιχεία άπτονται του φορολογικού απορρήτου, ενώ δεν περιέχεται στην παραγγελία ρητή έκφραση γνώμης περί του απορρήτου, να θέτει άμεσα τούτο υπόψη της εισαγγελικής αρχής και εφόσον η τελευταία εμμένει στην εντολή της, να χορηγεί τα αιτούμενα στοιχεία.

β). Επί του δευτέρου ερωτήματος.

Τα στοιχεία που δημοσιεύονται στους καταλόγους φορολογουμένων (άρθρο 85 παρ. 3 Κ.Φ.Ε.), τα οποία δεν είναι απόρρητα, χορηγούνται από τις αρμόδιες Δ.Ο.Υ. στους αιτούντες, που έχουν και αποδεικνύουν έννομο συμφέρον, μετά από προηγούμενη ενημέρωση των προσώπων στα οποία αφορούν.

γ). Επί του τρίτου ερωτήματος.

Έννομο συμφέρον για τη χρήση προσωπικών δεδομένων υπάρχει όχι μόνο όταν έχει ασκηθεί αγωγή στο Δικαστήριο αλλά και όταν υπάρχει πρόθεση προς άσκηση αγωγής για διεκδίκηση δικαιώματος, το οποίο αποδεικνύεται με άλλα στοιχεία.

β). Επί του τέταρτου ερωτήματος.

Η υπ'αρ. πρωτ. 5007/28-11-2009 εγκύκλιος του Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου δεν είναι δεσμευτική για τη Διοίκηση.

4. Κατόπιν των ανωτέρω, επί των τεθέντων ερωτημάτων, το Α' Τμήμα του Ν.Σ.Κ. γνωμοδότησε ομόφωνα ως ανωτέρω.

ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ

Αθήνα, 6-7-2012

Ο Πρόεδρος

Βασίλειος Ξουλιώτης,
Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ.

Ο Εισηγητής

Παναγιώτης Πανάγος,
Πάρεδρος Ν.Σ.Κ.